

Adrian MIHALACHE

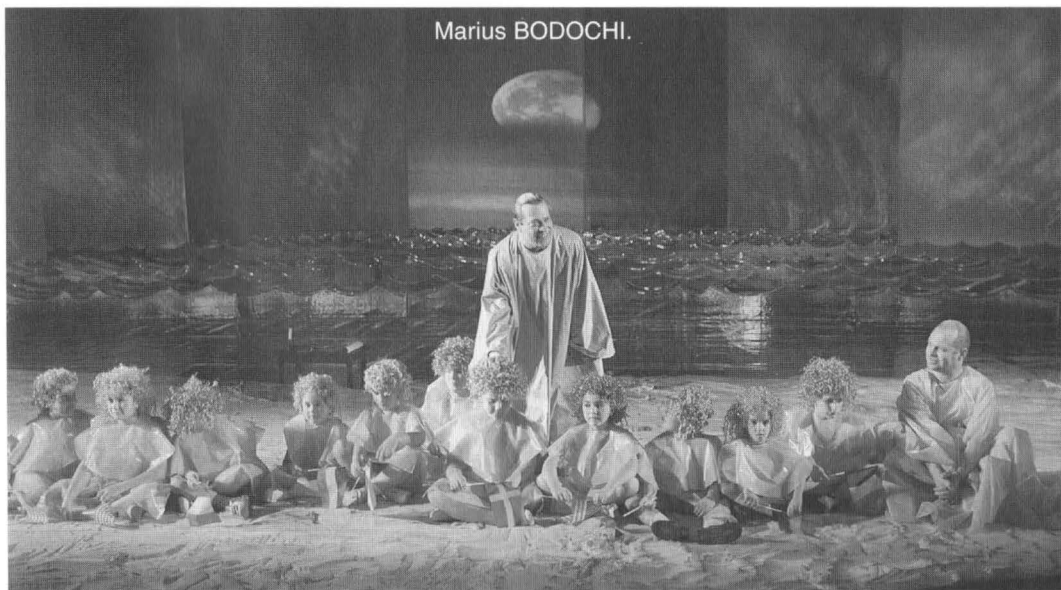
Învățământ ideologic

Punând în scenă **Patimile Sfântului Tommaso D'Aquino**, Grigore Gonța a vrut să reediteze performanța sa cu *Numele trandafirului*. Din nefericire, romanul lui Alex. Mihai Stoenescu, oricât de lăudat și de premiat, oferă mai puține șanse de succes decât cel al lui Umberto Eco. Nu l-am citit dar, judecând după dramatizare, nici nu o voi face.

Autorul este evident cultivat și are dezinvoltura de a trata subiectul fără să se lase intimidat de prestigiul eroului. Nu-l interesează atât umanizarea personajului, cât politizarea lui. Mizând mai mult pe *De regno* decât pe *Summa Theologica*, Alex. Mihai Stoenescu face din Sfântul Toma un politolog precursor al lui Machiavelli și un politician care, prin viziune globalizantă, trimite înainte la Jean Monnet și Robert Schumann, dar și la Vladimir Ilici Lenin. Vrea o Europă unită, dar una bine controlată. Teologia tomistă rimează cu ideologia comunistă. Ea constituie, în perspectiva piesei, un ghid practic al propagandistului implicat în organizarea unui sistem politico-social autoritar. Textul, plin de anacronisme voite, transpune cu autoritate istoria în actualitate.

În principiu, putem să acceptăm această față a Sfântului Toma, deși nu pentru ea îl prețuim. Totul este ca viziunea parțială a autorului să creeze un personaj dramatic viabil. Personajele lui Dumas se depărtează și ele de modelele istorice, fără a deveni mai puțin atașante. Din păcate, personajul Tommaso seamănă prea mult cu un secretar cu propaganda, ce-i drept, din aripa cultivată. Prima probă de inteligență o dă cu tranșarea problemei priorității dintre ou și găină. Se alătură dominicanilor, deoarece doar între aceștia găsea interlocutori cultivați. Este în dialog permanent cu divinitatea, prin intermediul îngerului păzitor, dar și cu reprezentanții diferitelor culte și culturi, grija lui fiind să păstreze diversitatea în

Marius BODOCHI.

unitate. De aceea, nu pierde nici un moment legătura cu amicul evreu Tafnat și se teme ca nu cumva contribuția creatoare a ortodoxiei să fie neglijată, iar vocea ei să fie înăbușită. Din viziunea europeană a lui Tommaso nu putea lipsi nici figura Daciei străbune și înțelepte, care, prin gura personajului Martino di Dacia (de ce nu Romano di Dacia?), dă pildă Occidentului.

Grigore Gonța alege calea cea mai simplă pentru a dramatiza povestea. Îl ține pe Tommaso mereu pe scenă ca să-și facă, pe larg, autobiografia și să joace împreună cu alții, ca scenete, episoade din ea, între care cele picante nu lipsesc. Textul abundă în sentințe pseudo-filosofice, care sună ilar. O întruchipare a eternului feminin însoțește mereu evoluția sfântului. Ca și Beatrice a lui Dante, Francesca lui Tommaso este o adolescentă. Stimulați de celelalte trimiteri ale autorului către contemporaneitate, suntem tentați să credem că Tommaso îl anunță și pe Humbert Humbert.

Decorul Floricăi Mălureanu îngrămădește pe scenă o mulțime de cubulețe neregulate, de care actorii se feresc cu grijă să nu se împiedice. Ele sugerează norișorii din tablourile renașcentiste, pe care plutesc îngerași. În cazul de față, îngerașii sunt întruchipați de un cârd de copile excesiv de fardate, numai bune pentru bordelul din Alexandria, descris de Lawrence Durrell în *Justine*. Pe inevitabilele pânze din fundal, se proiectează, din când în când, imagini cu Stalin, Hitler etc., ca să nu pierdem cumva vreo aluzie.

În ciuda celor de mai sus, spectacolul nu eșuează în derizoriu, datorită performanțelor actricești cu totul ieșite din comun. Este absolut incredibil cum reușesc actorii să dea consistență unor fanteze și expresivitate unor replici găunoase. Actorul care făcea publicul să plângă citind cartea de telefon avea o sarcină mai ușoară decât în cazul de față: nu un text alb, neutru, ci unul pretențios și fals devine, aici, prin interpretare, convingător și emoționant. Marius Bodochi salvează personajul de ridicol prin ținută, nerv și armonie. Vlad Ivanov este convingător ca înger; Dorin Andone compune un intelectual mobil și inteligent. Constantin Dinulescu și Constantin Codrescu polarizează întreaga atenție când se află pe scenă și uiți de toate pentru a le urmări inflexiunile subtile. Damian Crășmaru pune nuanțe interesante unui personaj schematic, care reprezintă Dacia. Marcelo Cobzariu și Liviu Lucaci strălucesc, contrastând atât unul cu celălalt, cât și cu maestrul lor, Tommaso. Eugen Cristea, Dan Tudor, Silviu Biriș, Marius Rizea construiesc, fiecare, personaje complexe, din imaginație și din inspirație, mai mult decât din partitură. Maia Morgenstern face o papesă de un comic rafinat. Maria Teslaru și Magda Catone se impun cu personalitate pe scenă, fără a dăuna în vreun fel jocului de echipă. Brândușa Mircea este însă neconvingătoare, aproape falsă, în rolul Francescăi (n-am văzut-o pe Ilinca Goia în rol).

Este păcat că asemenea actori, în loc să joace rolurile pe care le merită, sunt puși să participe la această ședință de învățământ ideologic, cu pretenții intelectuale exagerate.

Teatrul Național „I.L. Caragiale din București” – Patimile Sfântului Tommaso D’Aquino, **dramatizare de Grigore Gonța** după romanul lui Alex. Mihai Stoenescu. Regia: Grigore Gonța. Scenografia: Florica Mălureanu. Muzica: Dorina Crișan Rusu. Distribuția: Marius Bodochi (*Tommaso*), Maia Morgenstern (*Papa*), Vlad Ivanov (*Îngerul*), Alexandru Georgescu (*tatăl*), Marius Rizea (*Guglielmo*), Magda Catone (*Doica*), Constantin Dinulescu (*Buono*), Mariana Liurca (*Maica Thalassa*), Dorin Andone (*Tafnat*), Cezara Dafinescu (*mama*), Damian Crășmaru (*Martino di Dacia*), Marcelo Cobzariu (*Carino*), Constantin Codrescu (*Albertus Magnus*), Maria Teslaru (*Marotta*), Giliola Brăileanu (*Filomela*), George Motoi (*Bonaventura*), Dan Tudor (*Sottoquale*), Silviu Biriș (*Xavier*), Liviu Lucaci (*Reginald*), Cristina Pascalini (*Călugărița*), Ioan Andrei Ionescu (*Călugărul, un soldat*), Eugen Cristea (*Reynaldo*), Valentin Uritescu (*Sf. Petru*), Ilinca Goia/Brândușa Mircea (*Francesca*), Vlad Stănescu (*un soldat*). Data premierei: 24 noiembrie 2005.